

ПЕТРОГРАД 1917 йилда

ҚУРОЛЛИ ҚУЗҒОЛОНГА ЧАҚИРУВЧИ СЪЕЗД

(1917 йил июлнинг охири—август ойининг бошлари)

Российская Социал-Демократическая Рабочая Партия
Пролетарият асосидаги бирлашган, соддапартияси

МАНИФЕСТЪ

Российской Соц.-Демокр. Рабочей Партия.

Во всем трудящиеся, во всем рабочим, солдатам и крестьянам России!

Товарищи!

Наша программа, наша программа, наша программа... (text continues with manifesto content)

Вақтлик ҳукумат июль намоиш қатнашчиларини ўққа тутиш билан Петроградда қўш ҳокимиятчилик даврини ўтказди. Контрреволюция революцион кучларга қарши оқиб ҳужумга ўтди. Бу вазиятда В. И. Ленин Петроградни ташлаб чиқиб кетгани билан қўш ҳокимиятчилик даврини ўтказди. Контрреволюция революцион кучларга қарши оқиб ҳужумга ўтди. Бу вазиятда В. И. Ленин Петроградни ташлаб чиқиб кетгани билан қўш ҳокимиятчилик даврини ўтказди.

лишини асослаб берди. Лениннинг ҳуқуқсарапартия VI съездининг иши ва қарорларига асос бўлди. РСДРП (б) VI съезди 26 июлдан (8 август) 3 (16) августга бўлиб ўтди. Съезд вазият тақозаси билан иш жойини уч марта ўзгартирди. Съездининг биринчи йиғилиши Виборг томонидан Катта Сампсония кўчасида бўлиб ўтди. Марказий Комитетнинг съёсий ҳисоботида большевиклар партияси революцион тақтика билан бирга бўлиб, уни турғи йўлдан олиб боради ташкиллаб ўтди. Докладда контрреволюцион буржуазия томонидан В. И. Лениннинг таъкиб остига олиб қўйилганини фойда этилиши даир масалалар кенг ўрин берилди. Съезд В. И. Лениннинг Вақтлик ҳукумат судига бормаганини қўллаб-қувватлади. Марказий Комитетнинг ташкилий фаолияти турғисидан докладда партия сафларининг

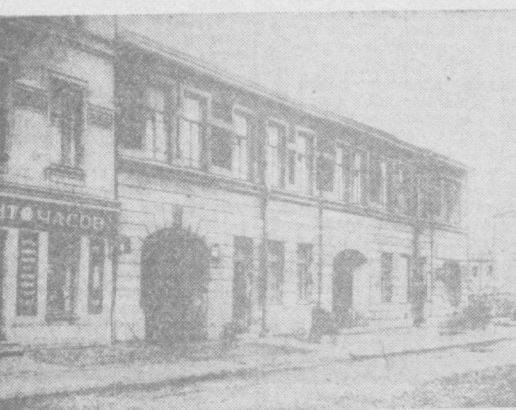
ўзгариш қўрабати ўтилган эди. Апрель конференциясида кенг партия сафи икки баробар ўсиб чўча 240 миңга аъзо бўлган. Съезд ўзининг турғи йиғилишини жойлардаги партия ташкилотларининг фаолиятига бағишлади. Нотиқлар ишчилар оmmas ўртасида большевикларнинг таъсирини кучайтишни алоҳида таъкидлаб ўтди. Съездда ҳозирги вазиятнинг қўриб чиқилиши катта аҳамиятга эга бўлди. Докладларда мамлакатнинг ички ва ташқи шартини ёритилди, большевиклар партиясининг янги тақтикаси белгилан олди. Бу тақтика ҳокимиятнинг пролетариат қурултиш қўзғололи билан қўлга кириштириш иборат эди. Съезд делегатларининг қўйилган социал-демократик революционнинг галабаси турғисидан Ленинга йўл қўйиб турғи ҳўма қўйилди. Съезд рус революциясини урушга қарши, империализмга қарши оmmанинг биринчи чўқиш эканлигини, урушнинг йўқ қи-

лишини бирдан-бир йўли ҳокимиятнинг пролетариат қўлига ўтказишга деб қўрабати. Шунингдек, съезд иқтисодий қайишқоқликдан қўйишда социалистик революция йўли энг муҳим йўл эканлигини қўрабати ўтди. Июль воқеаларидан сўнг мамлакатда янги съёсий шартини кўриб берди. «Бутун ҳокимият Советларга!» шўри ҳозирги вазиятга турғи келмагани учун съезд бу шўрини кўн тартибдан вақтинча олиб қўйди. Съезд Апрель конференциясининг партия программасини қайтадан қўриб чиқиб зарурлиги ҳақидаги қарорини маъқуллади. Съезд партия сафлари жинслигини мустаҳкамлаш, оmmавийлигини оширишга қаратилган янги Устав қабул қилди. Съезд оmmа орасида агитация ишларини жадаллаштириш зарурлигини қўрабати ўтди. РСДРП(б)нинг VI съезди партия Марказий Комитетини сайлади. Унга В. И. Ленин, Я. А. Берзин, А. О. Бубнов,

Ф. Э. Дзержинский, А. М. Коллонтай, В. П. Ногин, Я. М. Свердлов, Ф. А. Сергеев (Артем), И. В. Сталин, М. С. Урицкий, С. Г. Шаумян ва бошқалар кирди. Партия Марказий Комитети VI съездининг тошйиринга билан «Российский хамма меҳнаткашларига, хамма ишчиларига, солдатларига ва деҳқонларига» Манифестини чўкарди. Манифест: «Жанговар ўртқларини, илти қўрашларга шай турғини! Дадил бўлиб, оmmани талик билан иғволарга берилмай куч йиғиб, жанговар қўлашларга қўйиш! Пролетар ва солдатлар, партия байроғи остига! Эзлган қўшқоқ аҳли, байроғини остига!» деган чўқирилган билан турғида эди. РСДРП(б)нинг VI съезди партияни қурулти қўзғололи йўлига йўналтириб мамлакатини халқларига озодликка эришининг бирдан-бир турғи йўли—қўраш йўли эканлигини қўрабати берди. Партия съездининг тарихий қарорлардан илҳомланган ҳолда революциянинг янги босқичларини сари олға қўрабати.

КОРНИЛОВЧИЛАР ИСЭНИ БАРБОД БЎЛДИ

РСДРП VI съездининг манифести.

Петрограднинг Б. Сампсон кўчасидаги уй. Бу ерда 1917 йил 26 июлда РСДРП(б)нинг VI съезди ўз ишини бошлаган.

Разливдаги чайла. 1917 йил июль ойида В. И. Ленин Сестрорецк заводининг ишчиси Н. А. Емельянов уйда яшаган.

РСДРП(б)нинг VI съезидан сўнг большевиклар съезд қарорига ёйишдан ҳолда завод ва фабрикаларда, қўшлар орасида ва қўшқоқларда кенг қўлабда турғишлар ишлари олиб бордилар. Партия оmmага келишувчи партияларнинг таъсирини енгиб ўтиш, ҳозирги шартини содир бўлаётган воқеаларнинг туб маъносини турғи тушуниб еттишда катта, амалий ёрдам қўрабати: «... июль қўнларидан кейинги, — деб ёзган эди В. И. Ленин, — халқларнинг қўйишдаги большевиклар томонига тез-тез ўта бошлади». Ички, солдат ва деҳқонларнинг революцион ҳаракати ўсиб борди. Августда ўтган ойларга нисбатан галабалик икки марта кўн бўлди. Оmmа ўртасида революцион қайиғилишнинг ўсиб бориши контрреволюцияни жуда ҳам қўриқти. Буржуазия реакция генералитет билан тил бириктириш, илти—америка империалистларнинг маддада контрреволюцион турғишга ҳозирлик қўриш. Вақтлик ҳукумат шу муносабат билан Москвада Давлат мажлисини ўтказмоқчи бўлди. Давлат мажлиси 12 (25) августда Катта театр биносидан

очилди. Генерал Корнилов бу мажлисда сўзга чўқиб, революция билан қўрашмоқ учун хамма ҳуқуқини ўзинга тошйирини талаб эди. Меньшевик ва эсерлар буржуазия билан тил бириктиришга интилишарди. Керенский мажлис қатнашчиларини Россияда революцион ҳаракатни тамомла янчи ташлашман деб ишонтирди. Большевиклар партияси Давлат мажлисига қарши кенг қўлабда норозилик кампанияларини ташкил эди, унинг контрреволюцион моҳиятини фой қўйди. РСДРП(б) Москва комитети Марказий Комитетнинг қўрабати бажара бориб норозилик митингларини ушотирди. 12 (25) августда «Социал-Демократ» газетаси «Бутун, умум-халқ намоиши ўтказиладиган кўн» деган чўқирик билан чўқиди. Эрталабдан бошлаб фабрика ва заводларда иш турғида, трамвайлар юрмади. Давлат мажлиси керосин лампалари ёқиб иш олиб боришга мажбур бўлди, туниги ишчилар электр қувватини бермай қўйган эдилар. Шу кўни, Москва шаҳри ва унинг атрофлари

да 400 миң ишчи намоиш қўйди. Бу орқали Москва пролетариати революция кўчларининг халқ барҳаётлигини, контрреволюция июль қўнларига бу кўчларини янчи ташлашга қўриб етмаганлигини қўрабати. Давлат мажлисидан сўнг генерал Корнилов қароргоҳи контрреволюцион исёнига тайёрларин қўриш марказига айланди. Банкчилар, саноатчилар, генераллар, Антанта вакиллари ана шу ерга интилишди. Корнилов ҳарбий диктатурани жорий этишга киришди. Рус жангчилари Ригага қатъий ҳўма қўйди. Шунга қарамай, корниловчи генералитет бу шаҳарни немислар қўлига тошйирди. Корнилов Петроградни ҳам душманга тошйиринга ҳозирлик қўрабати. Революцион кўчларини ағдариб ташлаш мақсидида, генерал Корниловнинг олти корпуси Петроградга қаратилган эди. Ишчиларнинг хатти-ҳаракатини тақдирлаб келатган Корниловий оидилида халқ оmmasнинг газабидан қўриқил ва Корниловга қарши чўқиди. Бироқ

Вақтлик ҳукумат корниловчилар исёнини бостиришга оқибат қўйди. Революциянинг ана шу бурғили қўнларига большевиклар партиясини меҳнаткашларини корниловчиларнинг контрреволюцион исёнига қарши қўрашга қаратолди. Контрреволюцияни таслим этириш мақсидида РСДРП(б) Марказий Комитети «Петрограднинг хамма меҳнаткашларига, хамма ишчи ва солдатларига» чўқирик билан мурожаат қилди. Бутун-бутун ишчи районлари қўрашга отландилар. Ийларда Қизил гвардиячилар отряди ташкил этилди. Биринчи қўнлардан Қизил гвардиячилар отрядларига 40 миң ишчи ёйилди. Қизил гвардия ва ишчилар қўрулландилар. Кронштадт, Виборг, Гельсингфорс ишчи ва солдатлари Петроград пролетариатига ёрдамга келдилар. Революцион армия Корнилов аскарларига қарши турғиш бошлади. Большевиклар Корнилов армиясининг қисмларига кириб олиб, жангчилар орасида агитация ишларини муваффақиятли олиб бордилар. Натижада кор-

ниловчи қисм солдатлари революцион Петроградга қарши ҳўжум қўйишдан бош турғидилар. Солдатлар Петроград солдат ва ишчилар билан қардошларча муносабатда бўлишар. Ўз офицерларини эса асирга олишарди. Корнилов исёни барбод бўлди. Корниловчиларга қарши қўрашнинг умумхалқ тўсини олди. Қўнлар шаҳар меҳнаткашлари революцион комитетлар турғидилар. Советлар фаолияти жонланди. Советлар жойларда ҳокимиятнинг вазифасини ўтай бошладилар. Корниловчилар контрреволюциянинг ҳаракатига ҳомийланган меньшевик ва эсерлар қўнларига ниқобин олиб ташлади. Оmmанинг большевиклар томонига ўтишда янада қатъий ўзгариш юз берди. Корниловчилар билан қўраш қўнларини большевиклар партияси бутун революцион кўчларини тақдирлашчи ва раҳбари сифатида танилди. Янги революцион ўзгариш бошлади. «Корниловчилар ва кейинги воқеалар амалий сабоқ сифатида Октябрь галабасини рўбга чўкарди»,— деган эди В. И. Ленин.

1917 йил 12 (25) АВГУСТ. Давлат мажлиси очилган кўни РСДРП(б) Марказий Комитетининг «Социал-демократ» газетасида босилиб чўқидан умумий намоишга қаратилган чўқирини.

Кронштадт ва Виборгдан корниловчилага қарши қўрашмоқ учун Петроградга минглаб матрослар келган.

1917 йил АВГУСТ. Генерал Корнилов қўшинларини қўрулсизлантириш пайти.

ОММА БОЛЬШЕВИКЛАР ТОМОНИДА

1917 йилнинг сентябрь ойидан бошлаб Россиянинг иқтисодий аҳоли кескин равишда ёмонлашди. Буржуазия революцияга таҳдид қўла, ишлаб чўқаришда саботажларни кўчатириб, саноат моллари тайёрлашни кеклаб қўйган эди. Айниқса транспортда харобалик аэвжга қўқиди. Темир йўллар ҳаракатсиз қолди. Озиқ-овқатларини йирик шаҳарларга етказиб бериш тўхтатилди. Уруш мамлакатининг қўшқоқ ҳўжаллигига катта зарар етказди. Натижада қўнларда районларда очлик ҳўжм сурарди. Даставвал Петроград ва Москва шаҳарлари бир қатор йирик шаҳарлар бундан жабр чекарди. Хўжаликдаги харобалик Бутуроссия характерини олди. В. И. Ленин ўзининг «Фожия хавфи, унга қарши қайдайд қўрашмоқ керак» деган асарда партиянинг иқтисодий платформасини баён қилиб берди. В. И. Ленин ўзининг бу асарда Россияни яқинлашиб келатган

1917 йил 12 сентябрь. Ишчи ва солдат депутатлари Тошкент Советининг йиғилиши.

(СЕНТАБРЬ ОЙИ ВОҚЕАЛАРИ).

фожиадан сақлаб қўлишда пролетар революцияси ва мамлакатини социалистик асосда қайтадан қўришга қўл келадиган деган эди. Сентябрь бошларида мамлакатда ишчилар синфининг ҳаракати юқори поғонага кўтарилди. Ишчилар синфининг иқтисодий қўраш ҳокимият учун қўраш зарурлигини турғиди. Ишлаб чўқариш устидан ишчилар контролининг ўрнатилиши қўрашнинг муҳим формаларидан бири бўлиб қолди. Ишчилар ишлаб чўқаришга аравалашарди, уни бошқаришда ишлаб чўқаришдаги фабрика-завод комитетларининг таъсирини ўсиб борди. Уларнинг фаолиятида умумхалқ фабрика-завод комитетларининг III Петроград конференцияси катта роль ўйнади. Конференцияда 300 делегат қатнашди. Конференция большевиклар раҳбарлигида ўтди. Конференция меҳнат министрлигининг қарорини бекор қилиш, жойларда ишлаб чўқариш устидан ҳақиқий ишчилар контролининг ўрнатилиши талаб қилди. Ишчилар синфининг ставкалик қўрашлари оmmани тус олди. Қўнларга ставкалик меҳнаткашларнинг галабаси билан турғиди. Ишчилар оmmasининг ҳаракати билан бир қаторда деҳқонларнинг ер учун олиб бораётган қўраш хам съёсий аҳамиятга эга бўлди. Деҳқонлар помешчикларнинг ерларини тортиб олишарди. Деҳқонларнинг революцион отрядлари айри ва бошталар билан қўрулланиб помешчикларнинг уйлари тинтув қилишар, қўшқоқ хўжалик қўрул-аслаҳаларини тортиб олишарди. Сентябрь ойининг бошлари оmmанинг большевиклар томонига ўтиш, меньшевик ва эсерларнинг келишувчилик партикуляридан воз кечили билан характерланди. Советларнинг большевиклаштириш даври бошланди. 31 (13 сентябрь) августдан 1(14) сентябрга ўтар кечаси Петроград Совети йиғилишида «Хокимият ҳақидаги резолюция» қабул қилинди. Ҳозирги шартини кўчатириш бирдан-бир йўли революцион пролетариат ва деҳқонларнинг вакилидан иборат ҳокимият турғиш резолюцияда ўқитиб ўтилган эди. Совет устидан раҳбарлик қилиш большевиклар қўлига ўтди.

Москва Совети большевиклар томонига эди. Жойлардаги Советлар хам Петроград ва Москвадан ўртак олиб ҳокимият ҳақида большевиктик резолюция қабул қилинди. Большевиклар таъсирда область ва ўлка Советларининг съездлари бўлиб ўтди. 6—10 (19—23) сентябрда Красноярскда Урта Сибирь Советининг I съезди бўлди. Съездда 110 миң ишчи ва 90 миң деҳқон вакиллари 33 делегат қатнашди, улардан 21 таси большевиклар эди. Съезд жойларда ва марказда бутун ҳокимиятнинг ишчилар ва деҳқонлар депутатлари Совети ихтиёрига ўтказишга қаратилган резолюция қабул қилди. Большевиклар қўнлар миллий ўлкалар Советларида галаба қозонишарди. Тошкентда кенг турғи олган воқеалар бунга мисол бўла олади. 12 (25) сентябрда Ишчилар ва деҳқонлар депутатлари Тошкент Советида бутун ҳокимиятни Советлар қўлига тошйирини ҳақида қарор қабул қилинди. Ижроа комитетининг янги аъзолари сайланди, унга большевиклар ташкилотининг активлари киритилди. Совет ишчи, деҳқон ва солдатларнинг талабига сўянган ҳолда вақтлик революцион комитет турғиш ва маҳаллий маъмуриятни ҳокимликдан четлатиб, ўзи революцион орган сифатида ҳаракат қилди. Тошкент Советининг ҳаракатини бутун революцион Россия ҳайрохлик билан қўтиб олди. Мамлакатдаги революцион ҳаракат Советлар ҳокимиятини ўз қўлларига олишлари зарурлигини қўрабати турғиди. В. И. Ленин Финляндияда яширин ҳолатда турғи Марказий, Петроград ва Москва комитетларига «Большевиклар ҳокимиятини қўлларига олишлари керак», «Марксизм ва қўзғололи» деган хатларини юборди. В. И. Ленин ўзининг бу тарихий ҳўжатларида қўрулти қўзғололининг зарур ва муқаррар эканлигини қўрабати берди. Шундай қилиб сентябрь ойи ўрталарида қўзғололи турғисидан масала партия олдида узвий, амалий масала бўлиб қолди.

1917 йил 5—6 сентябрда Красноярскда Урта Сибирь Советларининг съезди бўлган. Суратда: бир группа съезд қатнашчилари.

Деҳқонларнинг революцион отряди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети VIII пленумининг қарори «РЕСПУБЛИКА КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРИДА ДОН ЕТИШТИРИШНИ ЯНАДА КЎПАЙТИРИШ ЧОРАЛАРИ ТЎҒРИСИДА»

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Дон маҳсулотлари ва аралаш озуқа саноати министриликнинг дон тайёрлаш соҳасидаги ишда ҳам жиддий камчиликлар бор. Дон қабул қилиш пунктларида механизациялаш даражаси паст донни қабул қилиш жараёнида таъминлаштирилмаган, анализларнинг сифати паст, уруғлигини айниқса сортли уруғлигини сақлаш учун оғирлар етишмайди.

Илимий-тадқиқот муассасалари дон етиштиришни кўпайтиришда колхоз ва совхозларга сўст ердан бермоқдалар, ишлаб чиқаришга қўйиладиган, арпа, маккажўхори ва шолтининг юқори ҳосилли навларини ҳануз ҳам етиштириш. Урта Осиё қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва аэтеураштириш илмий-техник институтини ҳамда қишлоқ хўжалик иқтисодисини институтини дон хўжалигини механизациялаш ва унинг иқтисодисини соҳасида олиб бориладиган илмий текширишларда деярли қатнашмаётганлиги.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми област ва район партия комитетлари, колхоз ва совхозлар бошланғич партия ташкилотларининг куч-гайратини юқорида кўрсатилган камчиликларни тизорек бартараф этиш ҳамда дон етиштиришни янада кўпайтириш соҳасидаги тадбирларни муваффақиятли амалга оширишга қаратилган қарар қабул қилинди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Колхоз ва совхозлар, район ва областларнинг партия ҳамда совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органлари томонидан ишлаб чиқилган ва республикада дон етиштиришни 1968 йилга бориб 1 миллион 200 минг тоннага етказиш назарда тутилган тадбирларни амалга ошириш, шу жумладан областлар бўйича (минг тонна ҳисобида):

Областлар	Жами	Шундан асосий ерларда	сугориладиган ерларда
Тошкент	154,9	72,0	82,9
Сирдарё	234,9	135,8	99,1
Шу жумладан «Голдностеп-строй»	33,2	—	33,2
Фарғона	48,0	—	48,0
Андижон	75,4	5,0	70,4
Самарқанд	273,3	234,6	38,7
Бухоро	30,0	—	30,0
Қашқадарё	197,0	167,5	29,5
Сурхондарё	75,0	20,0	55,0
Хоразм	32,5	—	32,5
Қорақалпоғистон АССР	67,1	—	67,1
Шу жумладан «Наркаллан-ирсовхозстрой»	34,5	—	34,5
Ўзбекистон Компартияси Марказий	—	—	—

Комитетининг Бюроси ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советига тегишли қарор қабул қилиш топирилсин.

Област ва район партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, област ва район ижроия комитетлари, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик, Мелиорация ва сув хўжалигини министрликларини, «Средазирсовхозстрой», Ўзбекистон ССР Дон маҳсулотлари ва аралаш озуқа саноати министрлигини, «Узсельхозтехника» бирлашмаси ва унинг жойлардаги органлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ҳамда партия ташкилотлари анимасига дон етиштиришни кўпайтириш юзасидан белгиланган тадбирларнинг бажарилишини таъминлайдиган зарур ташкилий ва сисий ишларни амалга ошириш мажбурияти юклатилсин.

2. Марказий Комитет пленуми Самарқанд, Қашқадарё, Сирдарё, Тошкент ва Сурхондарё областларининг партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ҳамда бошланғич партия ташкилотларига дон маҳсулотлари деҳқончилик маданиятини ошириш ҳамда жойда шугорлаш ва доғли экинлар етиштиришнинг бошқа илгор усуллари жорий этиш, илгор хўжаликларнинг тақрибисини кенг омаллаштириш асосида йил сайин барқарор ҳосил олиш ҳамда лалмиор ерларда бошқоқ дон экинлари етиштириш 1968 йилда камда 635 минг тоннага етказишга қаратилган чораларни амалга ошириш мажбуриятини юклатилсин.

3. Област ва район партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, област ва район ижроия комитетлари, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик, Мелиорация ва сув хўжалигини министрликларини, «Средазирсовхозстрой» ва уларнинг жойлардаги органлари анимасига сугориладиган ерларда дон етиштиришни кўпайтириш резервларидан тўлароқ фойдаланишга қаратилган қўшимча чоралар кўриш мажбурияти юклатилсин.

Сугориладиган ерларда қўзғи бошқоқли экинлар етиштириш ва уларнинг ҳосили ўрб-йиғиб олиниладиган сўғ асари юзасидан сўғишбоқ кўпона олиш учун маккажўхори экинни кенг йўлга қўйиш зарур.

Ҳамма ерда бедага қанда сифатида бўғдой эки арпа аралаштириб экиш, бу ишнинг фақат алмашлаб экиш учун мўлжалланган майдонларда амалга ошириш лозим.

1968 йилда сугориладиган ерларда камда 553 минг тонна дон, шу жумладан 175 минг тонна шол етиштиришга эришиш партия, совет, қишлоқ хўжалик органлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ҳамда бошланғич партия ташкилотларининг энг муҳим вазифаси деб ҳисоблансин.

4. Партия, совет, қишлоқ хўжалик ва сув хўжалигини органлари, «Средазирсовхозстрой», колхоз ва совхозларнинг

раҳбарлари анимасига шол етиштириш ташкил қилиш соҳасидаги мавжуд катта камчиликларни бартараф этиш.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг 1967 йил 31 мартда «Республика колхоз ва совхозларида шол етиштиришнинг аҳоли ва уни кўпайтириш чоралари тўғрисида» қарорининг сўзсиз бажарилишини таъминлаш мажбурияти юклатилсин. Шолкорликда деҳқончилик маданиятини ошириш, механизацияни жорий этиш, минерал ўғитлардан самарали фойдаланиш йўли билан гарча шолкор колхозлар ҳамда совхозларда шол етиштириш анича кўпайтириш юзасидан қўшимча чоралар кўрилинсин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми «Средазирсовхозстрой»дан, Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги, Қишлоқ хўжалик, Қишлоқ қурилиш министрликларидан, «Узгидроавтострой»дан иқтисодлаштирилган шолкор хўжаликларда ерларни комплекс ва сифатли тайёрлаш, уй-жой ва маданий-маиший объектлар қуриш юзасидан барча зарур ишларни амалга ошириш, шолкор совхозлар тузишини 2-3 йил ичида таъминлашга эришиш ва шу асосда сарфлабган капитал маблағларининг самардорлигини оширишни талаб этади.

5. Ўзбекистон ССР Госплани, Қишлоқ хўжалик, Мелиорация ва сув хўжалигини министрликларига, «Узгидроавтострой»га бир ой муддат ичида Хоразм, Сирдарё, Андижон, Фарғона, Бухоро ва Сурхондарё областларининг хўжаликларда шол етиштиришни қўшимча кўпайтириш ҳақидаги тақлифларни қараб чиқиш ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советига тақдим этиш мажбурияти юклатилсин.

6. Пленум Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигини, «Средазирсовхозстрой», «Узсельхозтехника» бирлашмаси ва уларнинг жойлардаги органлари, област ва район партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, област ва район ижроия комитетлари, фарға ва шол етиштириш хўжаликларнинг раҳбарлари анимасига қишлоқ хўжалик техникасида фойдаланиш, уни сақлаш ва колхоз ҳамда совхозларда техника хизмати кўрсатишни яхшилаш мажбуриятини юклатилсин.

7. Ўзбекистон ССР Госплани, Қишлоқ хўжалик министрлигини ва «Узсельхозтехника» бирлашмасига галлачиликда дон аниқса шолкорликдаги ишларни механизациялаш даражасини ошириш, хўжаликларни техника, запас қисмлар минерал ўғитлар, гербицидлар, материаллар ва ускуналар билан таъминлаш аниқлаш мажбурияти юклатилсин.

8. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигини ва «Средазирсовхозстрой»га галлакор ва шолкор хўжаликларнинг олий ва ўрта махсус таъхассисларга бўлган эҳтиёжини тўлароқ қондирин, оммавий касбада қарлар

тайёрлашни кучайтириш юзасидан зарур тадбирларни амалга ошириш топирилсин.

9. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва унинг жойлардаги органлари, партия, совет ташкилотлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари, галла уруғчилигини яхшилаш, колхозларда ва совхозларнинг бўлимларида иқтисодлаштирилган уруғчилик бригадалари ташкил этиш чораларини кўриш мажбурияти юклатилсин. Барча хўжаликларда галла ва шол фақат шў хўжаликларининг ўзидан етиштирилган навали уруғлар билан экинлишига эришмоқ керак.

10. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларига, колхоз ва совхозларнинг раҳбарларига партия ва ҳукуматнинг қарорларига қатъий амал қилган ҳолда, галлакор ва шолкор хўжаликларда меҳнатини ташкил этиш ва унга ҳақ тўлаш соҳасида тартиб ўрнатилган иқтисодий ишнинг даражасини ошириш хўжаликларини рентабел ҳолда юритишга эришиш мажбуриятини юклатилсин.

Колхоз ва совхозларда дон етиштириш кўпайтириш ва маҳсулотнинг таънарини кўпайтириш учун мавжуд бўлган барча резервлардан фойдаланиш ҳамда ҳар гектар ер, ҳар бир килограмм ўғит, ишлаб чиқаришга сарфланган ҳар бир сўм ҳисобида максимал даражада фойда қўришга эришиш керак.

11. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигини, қишлоқ хўжалик илмий-тадқиқот институтларининг раҳбарлари ва партия ташкилотларига сугориладиган ерларда дон етиштиришнинг янада кўпайтириш маблағларини қўллаб, илмий таъмирлашнинг самардорлигини яхшилаш, олимларнинг эътиборини энг қўн таъминлашнинг агро-техника усуллари ишлаб чиқиш ва ишлаб чиқаришга жорий этишга, бўғдой, арпа, маккажўхори ва шолтининг энг юқори ҳосилли навларини яратиб ва жорий этишга, ўғитлар, гербицидлар ва доғли экинларнинг зараркунчалари ҳамда касалликларига қарши курашда ишлатилган химиявий воситалардан энг қўн маблағат қўришга фойдаланиш масалаларини ўрганишга, қўн меҳнат талаб қиладиган жараёнларни механизациялаш даражасини ҳамда меҳнат унумдорлигини оширишга, маҳсулотнинг таънарини кўпайтиришга, фан эришган муваффақиятлар ва илгор тақрибани кенг қўллашга қаратилган мажбурияти юклатилсин.

12. Пленум Ўзбекистон ССР Дон маҳсулотлари ва аралаш озуқа саноати министрлигини анимасига дон етиштиришга активроқ таъсир кўрсатиш, тайёрлов тармоқлари ишдаги мавжуд камчиликларни бартараф этиш, капитал маблағлардан яхшироқ фойдаланиш, дон қабул қилиш пунктларида механизация даражасини ошириш, донни қабул қилиб олиш жараёнини

таъминлаштириш, анализлар сифатини ва навали уруғлигини сақлашни яхшилаш мажбуриятини юклатилсин.

13. Қишлоқда, шунингдек Ўзбекистон ССР Дон маҳсулотлари ва аралаш озуқа саноати министрлигини системасида қурилиш ишлари қонқарсиз бораётганлигини, қўнчилик объектларда қурилиш таъинилди, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми Ўзбекистон ССР Қурилиш, Қишлоқ хўжалик министрликларидан, «Узбегидроэнергострой»дан ва бошқа қурилиш ташкилотларидан қишлоқда қурилишнинг аҳамиятига етарли баҳо бермаслик ҳолларига барҳам бериш, ишчи ташкил қилишни яхшилаш, қурилиш планларининг сўзсиз бажарилиши ҳамда объектларнинг ўз вақтида фойдаланишга топирилишини юзасидан кескин чоралар кўришни талаб этади.

14. Област ва район партия комитетларига, колхоз ва совхозларнинг бошланғич партия ташкилотларига Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленумининг ушбу қарорини барча колхозчилар ва совхоз ишчиларига, қишлоқ хўжалик ва сув хўжалиги мухтаассисларига кенг тушунтириш, унинг бажарилишини юзасидан зарур таъминотида ва сисий ишларни амалга ошириш ҳамда қишлоқ меҳнатчиларининг иқтисодий активлигини республикада дон етиштириш кўпайтиришга қаратилган мажбуриятини юклатилсин.

15. Пленум област ва район партия комитетларига колхоз ва совхозларда дон хўжалигини юксалтиришга қаратилган тадбирларни амалга оширишда меҳнатчилар депутатлари, Советлари, касба союзулари ва комсомол ташкилотларининг ролини ошириш мажбуриятини юклатилсин.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети ва колхоз ҳамда совхозларнинг комсомол ташкилотларига дон етиштириш кўпайтириш учун комсомолчилар бригадалари ҳамда аэноларининг қаратилиш кенг қизитишни топирад.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми қатъий ишонч билдирадики, партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари, колхозчилар, совхоз ишчилари, қишлоқ хўжалик мухтаассислари давлатга 4 миллион тонна пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиш юзасидан олиган юбилей социалистнинг мажбуриятларини сўзсиз бажариш, республика колхоз ва совхозларда дон етиштириш янада кўпайтириш юзасидан белгиланган тадбирларни муваффақиятли амалга ошириш учун бутун куч-гайратларини сарфлайдилар ва шу тариқа коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришга мўносиб ҳисса қўшадилар.

УЗСОВПРОФ ПЛЕНУМИ

Ўзбекистон касба союзулари IX съезди сайлаган Ўзбекистон касба союзулари республика советининг 9 сентябрда биринчи ташкилий пленуми бўлди.

Пленум М. А. Зондовни Ўзбекистон касба союзулари совети раиси ва президиуми аъзоси қилиб, А. З. Завьялов ва М. Ю. Явдовни Ўзбекистон касба союзулари советининг секретарлари ва президиуми аъзолари қилиб сайлади.

Э. А. Аминов, К. Ганиев, Б. А. Кравченко, И. Н. Мушкетеров, Х. В. Нурмонов, Р. А. Саркисова, Г. К. Хайдарова, М. З. Хомидхон, О. Х. Явдовшоева, Ю. Якубов республика касба союзулари совети президиумининг аъзолари қилиб сайландилар.

Янги сайланган ревизия комиссиясининг биринчи мажлиси бўлди. У. К. Кенжаев ревизия комиссиясининг раиси қилиб сайланди. (ЎЗАТА).

МАНГУ ДЎСТЛИК НАМОЙИШИ

МОСКВА. Пойтахт жамоатчилиги вакиллари Корея Халқ Демократик Республикасининг ташкил топган кунига 19 йил тўлишига бағишланган Англиянинг бўлди. Англиялик қатнашчилар КПСС Марказий Комитетининг секретари И. В. Капитоновни, СССР Министрлар Совети Раисининг уринбосари В. А. Кириллинни, Корея Халқ Демократик Республикасининг Совет Иттифоқидан элчиси Ким Чун Ённи, шунингдек норвегияк бошқа ўртоқларини қизгин кутиб олдилар.

Совет — Корея дўстлиги жамаиети марказий правленсис раисининг уринбосари Ф. П. Котов докла қилди. (ТАСС).

А. А. КАПРИЕЛОВ

Оғир касалликдан сўнг «Гавташкентстрой» партия комитетининг секретари Армик Александрович Каприев вафот этди.

А. А. Каприев 1925 йилда Озарбайжон ССР тоғли Қарабоғ Азх хўжалигида туғилди. У ўзининг меҳнат фаолиятини 1942 йилда Тошкентдаги самолётсозлик завоида меҳнатчи бўлиб ишлашдан бошлади. Бу корхонада у йигирма йил ишлади ва ош меҳнатчилик лавозимига қўрилди.

Ҳайратли ҳодиса, сезир ўртқ А. А. Каприев 1962 йилда меҳнатчилар депутатлари Киров район Совети ижроия комитетининг раиси вазифасига қўрилди, бироқ йилдан кейин эса Ўзбекистон КП Киров район комитетининг биринчи секретари қилиб сайланди. Армик Александрович Каприев Ўзбекистон КП Марказий Комитетидан инспектор бўлиб ишлади, сўнг эса «Гавташкентстрой» партия комитетининг секретари қилиб сайланди.

А. А. Каприев қаерда ишлаганиса ўзининг бутун куч-гайратини, билиминини Тошкент экономикасини ва маданий қурилиш ва ободончиликни ривожлантиришга сарфлаган эди.

Армик Александрович катта қалб эгаси эди, уни билганларнинг ҳаммаси қалбда катта эътибор қозонди. Ватан унинг хизматларини тақдирлаб «Хурмат Белгиси» ордени билан мукофотлади.

А. А. Каприев бир неча бор Тошкент шаҳар партия комитети ва Киров район партия комитетининг аъзоси қилиб, меҳнатчилар депутатлари шаҳар ва район Советларига депутат қилиб сайланган.

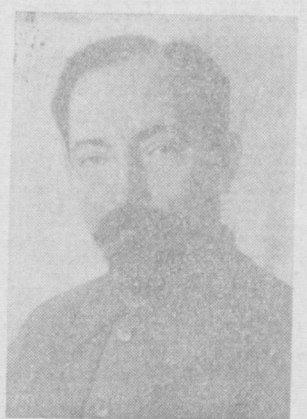
Сезир, принципиал коммунист, ажойиб инсон, тодмас меҳнатчан бўлган ўртоғимизнинг ёрқин хотираси қалбимизда узоқ сақланади.

БИР ГРУППА ЎРТОҚЛАРИ.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЪ КОМИТЕТИ ВА МЕХНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЪ СОВЕТИ ИЖРОЯ КОМИТЕТИДАН

Ўзбекистон КП Тошкент областъ комитети ва меҳнатчилар депутатлари Тошкент областъ Совети ижроия комитети чуқур қайғу билан билдирадики, 1967 йил 10 сентябрда оғир касалликдан сўнг «Гавташкентстрой» партия комитетининг секретари Армик Александрович вафот этди.

РЕВОЛЮЦИЯ САРКАРДАСИ

Совет халқи, бутун прогрессив инсоният планетадада кимни кўришмаган буюк баҳрам — Улғу Октябрьнинг 50 йиллиги тўйини нишонлаш афрасидада турибди. Совет кичиклари ана шу буюк санага кизгин тайёргарлик кўраб эканлар Ленин партияси тарбиялаб, чиқиштирган, жаҳонда биринчи социалистик революцияга меҳнати ва макорати кичкин кўрмас курашчиларини чуқур ҳурмат билан эста омонқодлар. Революционери ана шундай атоқли саркардаларидан бири Феликс Эдмундович Дзержинскийдир.

«Партия етиштирган революционери атоқли ташкилотчилари, — дейилган КПСС Марказий Комитетининг «Улғу Октябрь» социалистик революциясининг 50 йиллиги» тезисларида, — революция саркардалари ва назарбетичилари, хўжалик ва маданий қурилишнинг пропагандалари ва раҳбарлари социализмни қуриш ишига катта ҳисса қўшадилар.

Партиянинг бу юксак баҳриси Ф. Э. Дзержинскийга ҳам батамом тааллуқлидир. У босиб ўтган революцион йўл, фидокорона хизматлари бунинг ёрқин тасдиқи бўла элади.

В. И. Лениннинг содиқ сафдоши, коммунизмнинг отабини курашчиси Ф. Э. Дзержинский 1877 йил 11 сентябрда Виленис губерниясининг Ошмянск уезидида майда поляк дооран сисиласида дунёга келади. У 1394 йилданқоқ социалистик адабиётлар билан танишди, социал-демократик тўғаракларга кириб, сисий маълумотини ошириш устида бош қотиради. Дзержинский ў

қабтини профессионал революционерликка бағишлайди. 1896 йилда гимназиясини ташлаб, Литва социал-демократик ташкилотининг топиригига кириб Козно [Кавнас] ишчилари ўртасида революцион иш олиб боради, поляк тилида «Косно» ишчисини газетасини нашр этади.

Дзержинский актив революцион фаолияти учун Россияда жуда кўп сургунга жўнатилади, қамоларга ташилади. У Кайгородский қишлоғидан сургундан 1899 йил 28 августда Вильнога қочиб ўтади, орадан кўп ўтмай Варшавага жўнайд.

Ана шу вақтдан бошлаб, Феликс Эдмундович Польша ва Бутунроссия революцион ҳаракатининг энг актив арбобларидан бирига айланади. Революцион Польшада ҳам қаттиқ таъқиқларга учрайди. У 1902 йил июнда чет элга — Берлинга қочиб ўтади. Шу ерда «В. И. Лениннинг «Изма қишлоқ керек!» деган асари ва «Искра» газетаси материаллари билан та-

аммо шундай бўйса ҳам, агар менга ҳаётни яна қайтадан бошлаш лозим бўлиб қолса, мен уни яна худди илгаригидек бошлардим. Бу на бурчким, на мажбурият босимидан. Бу меннинг учун ажраб бўлмас заруратдир».

Реакция йиллари ва янги революцион кўтарилиш даврида Дзержинский менъшевик-ликвидаторларга, отзовистларга ва троцкийчиларга қарши кескин курашади. Польша ва Литванинг яхширин социал-демократик ташкилотларини мустақамлаш, революцион ишда легал имкониятлардан фойдаланиш бораларида жонбозлик кўрсатади. Оташин революционер 1912, 1914, 1916 йилларда яна турмага ташланади. 1917 йилги февраль буржуа-демократик революциясини Дзержинскийни Бутирис турмасидан озод қилади.

Улғу Октябрь социалистик революциясини тайёрлаш ва ўтказишнинг бўронли давларида Феликс Эдмундович В. И. Ленин раҳбарлигида партия Марказий Комите-

ция соқчиси бўлди ва ўзига юклатилган қийин вазифани шараф билан бажарди.

Халқ хўжалигини тиллаш даврида у В. И. Лениннинг тақлифи билан 1921 йил 14 апрелда Йўл ишлари халқ комиссари этиб тайинланади. Аини замонада ВЧК раиси ва Ички ишлар халқ комиссари вазириларини ҳам бажаради. Дзержинский совет темир йўлларини тиклаш ва янада ривожлантиришда ўзига хос большевиктик гайрат ва ташаббус кўрсатади. 1924 йил 2 февралда эса Халқ хўжалигини олий кенгашининг раиси этиб тасдиқланади. СССР Марказий ижроия Комитетининг бу катта ишончини оқлаш учун у совет санатининг раҳбари сифатида партиянинг бую кўлини амалга ошириш, мамлакатни социалистик индустриалаштириш, иқтисодий мустақиллигини таъминлаш, санатда меҳнат интизоми ва яхшибозчиликни мустақамлаш учун зўр гайрат-матонат кўрсатади.

Партиянинг XIV конференциясида (1925 йил апрел) Дзержинский металлургия санатини тўрсида докла қилади. У ривожланган металлургия санатисиз умуам санатини ривожлантириб, бинобаран совет давлатининг мувоффақиятини ҳам мустақамлаб бўлмайди, деб ўқирди. Съезд революция саркардасининг Фирларини мамнуият билан маъқуллайд. Унинг ўш индустриалаштириш ташаббускори, янги заводлар қуриш илхомчиси ва ташкилотчиси бўлди.

Ф. Э. Дзержинский ўз ҳаёти даврида жуда катта партиянинг ва давлат ишларини бажарди. Большевиклар партиясини мустақамлаш, троцкийчи-зиновьевчи антипартияий блокларини тўр-мор қилиш, ёш Совет давлатининг иқтисодий қудратини ошириш ишига мўносиб ҳисса қўшди.

Революция лочини вафоти мўносиб билан партия 1926 йил 20 июлда партиянинг барча аъзоларига, ишчиларга, меҳнатчиларга ва Қизил Армияга мурожаат қилиб, унинг хизматларига «буржуазиянинг даҳшатли душмани, пролетариатнинг содиқ жангчиси, коммунистик революциянинг энг ошмакис курашчиси, санатисининг тодмас курашчиси, тиниб-тиничмас меҳнаткаш ва буюн жангларнинг қўрқмас соллати.» деб нихоятда юксак баҳо берган.

Ф. Э. Дзержинскийнинг кураши ва галабаларга тўла ҳаёти ўтмиш революцион традицияларни меросчи бўлишни ҳозирга асосда учун партия ҳамда халқ ишига садоқатнинг ажойиб мектабидир.

Т. НАЖМИДДИНОВ.

Қишлоқларда БАТАНПАРВАРЛАРНИНГ МУВАФФАҚИЯТЛАРИ

ХАНОЙ. Жаңубий Вьетнам Озодлик армиясининг жаңгичлари Куангнам вилоятида 25 июлдан 30 августгача бўлган даврида душманининг уч мингдан ортиқ аскарини ўлдирдилар.

ЮҚОРИ ВОЛЬТАДА ҚАМОҚҚА ОЛИШЛАР

КОТОНУ. Юқори Вольта давлат хавфсизлиги органлари «группа нкс» деб аталган ва мамлакатда давлат тўнгарини қўлқўлаш бўлиб турган яхширин ташкилотнинг бир қанча аъзоларини қамолга олдилар. Утадугудан хабар берилганча, қамолга олинганлар орасида Юқори Вольтанинг собиқ президенти Морис Ямеогонинг хотини ҳам бор. Республиканинг ҳозир

гидроэнергострой»дан ва бошқа қурилиш ташкилотларидан қишлоқда қурилишнинг аҳамиятига етарли баҳо бермаслик ҳолларига барҳам бериш, ишчи ташкил қилишни яхшилаш, қурилиш планларининг сўзсиз бажарилиши ҳамда объектларнинг ўз вақтида фойдаланишга топирилишини

